Truyện ngắn
Chủ đề: dã thú
Tác giả: Cao Hoài Sơn

CỌP BÌNH THUẬN

Người ta chỉ nghe nói về Ma Bình Thuận, ít ai nghe về Cọp Bình Thuận. Thật ra thì Cọp Bình Thuận cũng rất nhiều không thua kém các địa phương danh tiếng về Cọp khác như Khánh Hòa có Đèo Cù Mông, Đèo Cả. Cọp Đèo Hải Vân cũng có tiếng. Chúng ta thấy dãy Trường Sơn chạy dài từ Bắc xuống tới Bình Thuận thì thấp dần và kết thúc. Vì thế Cọp di chuyển tự do trên dãy Trường Sơn có mặt khắp nơi là điều khó tránh khỏi.

Ngày xưa dân muốn đi bằng đường bộ từ Khánh Hoà vào Bình Thuận không phải chuyện dễ, khi qua địa phận Cà Ná thì bị chận bởi dãy núi này đâm ra chận sát biển vì thế địa hình vô cùng hiểm trở, núi non trùng điệp, nhiều dã thú trong đó có Cọp và Trâu rừng, dân địa phương gọi là con Min. Nhiều người đi theo Việt Minh di chuyển ra Liên Khu 6 Bình Định, con đường đi bắt buộc phải cặp theo mạn Nam Trường Sơn băng qua Bình Thuận và Khánh Hòa thường bị 2 thứ này giết cũng nhiều. Vì thế Bình Thuận quê tôi cũng khét tiếng về Cọp chẳng thua Khánh Hòa. Cọp nhiều đến nỗi chúng ngang nhiên về làng bắt bò heo để ăn, vì thế người xưa thích nuôi trâu hơn bò là lý do này. Trâu khỏe mạnh biết bảo vệ cho nhau nên là khắc tinh của cọp.

Những năm nổi tiếng là Cọp loạn hay cọp lạng lại là những năm sau Hiệp định Đình chiến 1954 đến 1958 thời kỳ mà ông Ngô Đình Diệm mới về chấp chánh. Bởi lúc này thanh bình, trong rừng không còn Việt Minh hoạt động, cọp theo chân người về làng xóm. Trong Nam Bình Thuận thì tôi không rõ vì lúc đó còn nhỏ quá, nhưng vùng Bắc Bình Thuận thì tôi biết rất rõ ràng, tôi thường nghe người lớn kể lại và một số chính mắt thấy. Tôi xin kể lại những điều mắt thấy tai nghe cho những anh em còn trẻ biết về quê hương mình.

Năm 1947 giặc Pháp thiết lập những đồn bót từ Long Hương, Duồng, Phan Rí–Cửa cho tới Chợ Lầu, Hòa Đa, Lương Sơn, Phú Long, Ma Lâm, Hàm Thuận, tạo thành một chuỗi liên hoàn yểm trợ lẫn nhau. Chỗ nào trong tỉnh cũng có chiến tranh nổ ra rộng khắp. Các trai tráng tự nguyện vào rừng lập chiến khu chống Pháp. Làng Xã thì bị người Pháp và một số ít việt gian theo Pháp lúc bấy giờ khống chế, giết chóc thẳng tay những ai chống lại chúng. Dân chúng phải bỏ làng xã tản cư vào rừng lập thế trận "Vườn không nhà trống". Ai không đi ở lại thì bị Việt Minh chụp cho cái tội là theo Tề, theo Pháp thì cũng chết. Dân đen lúc đó cực khổ trăm bề, đúng với câu "một cổ mà có tới hai tròng".

Mặc dù trong rừng Cọp rất nhiều nhưng giặc Pháp còn dữ hơn cọp, nên giữa hai con đường thì chọn sống chung với cọp là đi tản cư tốt hơn. Nhiều trường hợp bị Việt Minh gán cho cái tội Việt gian nên bị bắt đem vô chân động cát Thái An giết, sau khi chúng đọc qua loa cái gọi là bản án tử hình Việt Gian vì những người này không chịu tản cư tiếp tế cho chúng nuôi quân, thì tội phạm bị trói thúc ké đem chém bằng rựa. Có khi đao phủ chém bằng rựa cùn nên phải chém mấy phát đầu mới rụng, máu thịt bầy nhầy trông rất dã man. Máu văng ướt đẫm từ đầu đến chân người chém một cách ghê rợn, xác được lấp xuống môt cái hố cạn đào sẵn. Hiện còn một cái mả sát chân động Thái An tại Cà Nuôi người dân vùng này gọi là Mả Thằng Công, tay này trước theo Pháp bị Việt Minh bắt được. Cũng có nhiều trường hợp chỉ bị nghi ngờ cũng bị đem đi cắt cổ, chôn sống, tôi có một ông Cậu bà con bị chúng cắt cổ chôn sống nhưng không chết, tự đào mồ chạy về nhà vì chúng chôn cạn lại vội vã bỏ đi. Ai sống trong hoàn cảnh này mới thấy con người còn tệ hơn loài cọp và cái dã man vô nhân tính của bọn mang danh cộng sản qua chiêu bài Việt Minh.

Bình Thuận có hai anh em thằng Lu thằng Măng con lai Pháp. Hai thằng này là hung thần, Cọp gặp nó bảo đảm cũng phải chạy. Khi bắt được người bị nghi là Việt Minh, hai thằng này không đánh đập chi cho phí sức. Chúng dẫn ra cánh đồng trống cho chạy thật xa rồi làm bia bắn, chúng bắn từng phát một cho đến khi nạn nhân gục ngã. Đây là sở thích man rợ của hai anh em nhà này, chưa nghe nói có ai đủ tài chạy thoát trước họng súng của chúng. Trên rừng có Cọp tuy hung dữ nhưng còn tự vệ được chứ loại cọp như hai anh em nhà thằng này thì chỉ còn cách lên rừng sống với Cọp. Dân tản cư thường thì di tản vào Mật khu Lê Hồng Phong, Bắc Sơn, Bá Ghe, Lệ Nghi, tập trung đông nhất tại Bàu Thiêu, Dốc Cây Găng, Bàu Ông, Bàu Bà, Hòn Rơm, Nhơn Thiện.

Miền núi thì tập trung về Bá Ghe, Lệ Nghi, Đồng Trên, dọc chân Trường Sơn vùng bắc Sông Mao. Người nào muốn ở gần xóm làng thì qua vùng Động Thái An, Khánh Tài, Xóm Gọ Ta, Cà Nuôi, Khánh Diễn. Lúc này vùng này Cọp rất nhiều nên dân tản cư chết vì Cọp không ít. Có lúc nỗi kinh hoàng cho Việt Minh không phải là lính Tây mà là Cọp. Nhiều người đã bị cọp vồ trong khi đang di chuyển hoặc nằm ngủ ven rừng trên bước đường hành quân.

Khi hòa bình tạm thời đến với ba miền đất nước, bởi cái Hiệp Định quái thai Geneve 1954, chia cắt hai miền. Bà con tản cư mới kéo về làng xưa, dựng lại cuộc sống. Nhiều

người không còn gì cả chỉ với hai bàn tay trắng làm lại đời mới, trong đó có gia đình tôi tản cư từ Bàu Ông về. Qua bao biến đổi sao dời tang thương của đất nước người dân vùng này nói riêng và cả nước nói chung chỉ mong có cuộc sống thanh bình. Ngôi nhà giờ chỉ còn là đống gạch vụn, với ghè ống ngổn ngang cái nền gach cao hơn thước là còn nguyên vẹn. Gia đình cất tạm ngôi nhà tranh để có nơi trú ngụ, may còn lại mấy mẫu ruộng hương hỏa làm ăn sinh sống.

Cọp lại theo chân người về sống gần thôn làng. Từ Chợ Lầu nếu lội qua con Sông Lũy qua bờ bên kia là đến Khánh Tài, Cà Nuôi là có Cọp. Xưa kia vùng này rất hoang vu, um tùm cây cối là nơi Cọp trú ẩn, cứ tối đến là lội sông mò về làng kiếm bắt heo bò để ăn. Trong những năm đó vùng này có danh từ Cọp loạn để chỉ sự lộng hành của Cọp, mà hình như chính quyền lúc bấy giờ không có biện pháp tiêu diệt. Dân chúng phải tự bảo vệ lấy bằng cách làm chuồng heo như cái nhà sàn có song chuồng rất lớn để Cọp khỏi bắt và chuồng bò thì cũng rào dậu kỹ lưỡng. Trong thời điểm này người ta nuôi Trâu nhiều hơn vì Cọp sợ Trâu.

Để chống lại Cọp, người dân vùng này nhà nào cũng có phèng la, hoặc mõ để đánh khi phát hiện có Cọp đột nhập. Một nhà đánh thì cả làng cùng nhau đánh, làm Cọp phải sợ hãi mà chạy. Có những đêm đang ngủ, giật mình thức dậy vì tiếng phèng la của cả xóm cũng vui vui, đêm nào thiếu cũng nhớ. Có lần Cọp đã rình ngoài vòng rào nhà tôi, Má tôi thấy được hai con mắt nó đỏ như hai cục lửa, nó đang ngồi sau hè chờ mồi. Sợ quá Bả không dám nói, sáng ra thì thấy toàn dấu chân Cọp và nước miếng chảy đọng thành vũng ở trụ vôi sau nhà.

Trước nhà tôi là nhà ông Tám đánh xe ngựa, bà con với bên ngoại nên có nuôi mấy con Ngựa. Tối đến Cọp lội qua sông Lũy mò về bắt ngựa. Nhưng mấy con ngựa rất thính hơi, đã phát hiện Cọp từ xa nên hí vang trong tàu nhốt Ngựa, cả nhà đánh phèng la báo động cọp phải bỏ chạy. Nhiều lần Cọp mò về bắt Heo, Chó ăn thịt nhưng bị phát hiện ngay nhất là xóm nhà ở Cầu Cống, Xóm Me. Từ Bến Thanh Tu cho đến Xóm Bún, Xuân Hội, Xuân Quang, nhất là xóm ở chân động Thái An tối nào Cọp cũng rình mò bắt gia súc.

Trong thời kỳ này chính quyền mới chuyển giao từ tay người Pháp cho chính quyền Miền Nam, nên ít ai chú ý đến đời sống cơ cực của nông thôn. Mãi sau khi ông Ngô Đình Diệm về chấp chánh bằng cuộc trưng cầu dân ý lập nền Đệ Nhất Cộng Hòa thì tình hình có cải thiện. Tôi nhớ có lần Cọp về trú ẩn trong đám chổi chà ở chòm Mả Ruộng Hồ, trong khuôn viên mả của dòng tộc nhà tôi, chỉ cách chợ Chợ Lầu vài trăm mét. Người đàn ông Chàm đi chặt chổi chà, bị cọp gầm gừ vì bị phá giấc ngủ trưa của nó nên phát giác ra Cọp vội chạy về báo cho trưởng đồn lính lúc đó còn chiếm dãy nhà của ông Cửu Hiệp anh thứ hai của ông ngoại tôi và Ông Tám Anh trước chợ Chợ Lầu bây giờ làm đồn.

Trưởng đồn là Đội Đặng (thượng sĩ) dẫn lính bao vây khu vực Ruộng Hồ và cho thanh niên cầm sào dài vừa la vừa đánh vào đám chổi chà cho Cọp chạy ra để bắn. Con cọp bị

đánh trúng nhảy ra bị chính tay Đội Đặng bắn chết con Cọp này và khiêng về để trước hàng me sát QL1 trước đồn cho dân chúng xem.

Thời Huyện Giác còn làm Huyện trưởng Phan Lý Chàm, tối đến có hai con Cọp rất lớn thường vào Xóm Cà Nan (tên cũ của Xã Hiệp An Chàm bây giờ) bắt dê, làm nhiều người lo lắng. Dân làng nhờ người Thượng ở Sông Mao làm một cái bẫy lồng. Tối đến nhốt con Dê sống vào bẫy để nhử cọp. Tối đến con Cọp đực bị sập bẫy, Cọp cái bên ngoài, và hai con gầm thét vang trời, đến trời gần sáng mới bỏ đi. Cái lồng Cọp được đặt trên đường hương lộ Chợ Lầu Sông Mao nên người ta đến coi rất đông, có người chơi nghịch lấy cây thọc vào miệng, nó cắn gãy cây ngay. Chiều lại chở lên Sông Mao chuyển lên xe lửa vào Sở thú Sài Gòn. Mấy ngày sau Cọp cái còn về gầm hét tìm Cọp đực nghe rất thảm thiết.

Một người đàn ông Chàm chăn Dê ở bên sông bên kia Bến Thanh Tu, thì bị một con Cọp không lớn lắm xông vào đàn Dê. Sẵn có mang theo mã tấu ông ta đánh nhau với Cọp, kết quả là cả hai cùng chết. Xác Cọp được đem về để trước Huyện đường cho mọi người xem, đấy là một số nhỏ mà tôi biết được còn những chuyện về Cọp trước đó vì còn quá nhỏ nên không biết rõ chỉ nghe kể lại thì rất nhiều. Chẳng hạn như chuyện mấy anh bộ đội bị cọp bắt khi đang ngủ ở rừng Bàu Thiêu, hoặc là theo ông Tư của tôi kể về Cọp ở Đồng Trên Sông Mao. Ông tản cư lên vùng Đồng Trên khai khẩn đất lập nên một vườn ăn trái rất lớn, được rào dậu rất chắc chắn bên trong có chuồng Bò và Trâu, thế mà Cọp vẫn vào được bắt đi con bò con, ông tôi phải dùng dao Mác ra chém nó để giành lại con bò.

Có một chuyện được truyền trong dân gian vùng này về Cọp trả thù Trâu. Lúc thời đó người ta lên rừng chặt củi, thường chở bằng Xe Trâu vì nó khỏe và cọp it dám đụng tới khi nó quây quần thành đàn. Có hai con cọp đói cứ mò theo đàn Trâu chờ sơ hở để bắt. Trong đàn có hai con trâu rất lớn và hung dữ, hai con trâu này đã báng chết con Cọp đực. Con cọp cái tìm cách báo thù, nó chờ cặp trâu này đang kéo xe củi nặng lao xuống dốc, một chân trước nó bám vào gốc cây ven đường chân còn lại bấu vào đùi Trâu. Kết quả là chân Cọp bị đứt lìa dính theo chân Trâu, và Cọp chết ngay tại chỗ còn con Trâu thì bị tàn phế.

Ngày tàn của Cọp cũng đến sau đó. Từ khi có lựu đạn M26, thì cũng là ngày tàn của Cọp ở vùng này. Ta chỉ cần biết chỗ Cọp thường lui tới hoặc là lấy được miếng mồi Cọp đang ăn khi vào xóm bắt mồi bị rượt nên bỏ lại rồi gài lựu đạn vào thì chỉ it lâu sau Cọp mò lại tìm miếng ăn cũ theo thói quen thì bị lựu đạn nổ chết tại chỗ. Vài năm sau đó Cọp bị tiêu diệt hoàn toàn nay đã bị tuyệt giống.

Nhìn lại thời xưa, ông bà mình sống thật là khổ cực. Ta phải nhớ ơn tiền nhân đã khai phá vùng đất màu mỡ Bình Thuận ngày nay. Người xưa đặt tên là BÌNH THUẬN ngụ ý muốn ước nguyện được bình yên, thuận hòa, nhưng nào có yên bình.

Cao Hoài Sơn

*Nguồn: Internet eMail by **tqh** chuyển*

Đăng ngày thứ Sáu, December 12, 2025
tkd, Khoá 10A─72/SQTB/ĐĐ, ĐĐ11/TĐ1ND, QLVNCH